

Slimību profilakses un kontroles centrs

Duntes iela 22, K-5, Rīga, LV-1005, tālr. 67501590, fakss 67501591, e-pasts pasts@spkc.gov.lv

Rīgā

Par putnu gripu

Eiropas slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – ECDC) informē, ka epidemioloģiskā situācija saistībā ar putnu gripu Eiropā un pasaulē pasliktinās, pieaugot infekcijas izplatības riskam saistībā ar gājputnu pavasara migrāciju. Putnu gripas gadījumi novēroti arī citu savvaļas un mājdzīvnieku sugu vidū. Piemēram, 2023. gada 4. aprīlī Kanāda ziņoja par A(H5N1) infekcijas gadījumu mājas sunim, kurš nomira ar elpošanas sistēmas traucējumiem pēc kontakta ar savvaļas zosi. Savukārt Amerikas Savienotās Valstis ziņoja par pieciem pierādītiem A(H5N1) infekcijas gadījumiem kaķiem, kuri nomira smagu respiratoru simptomu dēļ pēc iespējamās saskares ar savvaļas putniem.

Cilvēku saslimšanas gadījumi ar putnu gripu tiek konstatēti lielākoties pēc ilglaicīga un tuva kontakta ar putniem, kad nav ievēroti drošības pasākumi: nav valkāti cimdi, sejas maska vai respirators (ar netūrām rokām cilvēks pieskaries sejai, mutei, acīm), tomēr ir gadījumi, kad inficēšanās notikusi, atrodoties piesārņotā vidē vai saskarē ar vīrusa piesārņotām virsmām.

Slimības simptomi var būt līdzīgi simptomiem, ko izraisa cilvēku gripas vīrusi: paaugstināta ķermeņa temperatūra, drudzis, kakla sāpes, klepus, muskuļu sāpes, slikta dūša, vemšana, caureja, iekaisušas acis, apgrūtināta elpošana, pneimonija. Putnu gripas klīniskā gaita cilvēkiem parasti smaga.

No 2004. gada līdz 2023. gada 30. martam 23 pasaules valstīs tika reģistrēti 874 cilvēku saslimšanas gadījumi ar putnu gripu, tostarp 458 nāves gadījumi (letalitāte 52,4%). Līdz šim nav konstatēta vīrusa pārnešana no cilvēka uz cilvēku. Visbiežāk ar putnu gripu cilvēki inficējās Āzijā, tādēļ epidemioloģiskajā anamnēzē ir nozīme pacientu ceļojumiem uz Ķīnu, Laosu un citām Āzijas valstīm ar putnu fermu vai tirgu apmeklējumiem. Pēdējie reģistrētie cilvēku saslimšanas gadījumi (2022. gada oktobris – 2023. gada februāris) reģistrēti Ķīnā, Ekvadorā un Kambodžā.

ECDC norāda, ka Eiropas Savienības iedzīvotāju inficēšanās risks ar augsti patogēno A putnu gripas vīrusa tipu (2.3.4.4b. un 2.3.4.4b), kas pašlaik cirkulē Eiropā, ir zems. Tomēr cilvēkiem, kuri ir iesaistīti putnkopībā, inficēšanās risks ir vērtējams no zema līdz vidējam.

Ņemot vērā putnu gripas izplatīšanās iespējamību arī Latvijā, Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – SPKC) atgādina epidemioloģiski svarīgu informāciju, kas attiecas uz ārstniecības iestāžu kompetenci.

Ziņošana. Ja, veicot laboratorisku izmeklējumu, pacientam tiek konstatēts putnu gripas vīruss vai rodas profesionāli pamatotas aizdomas par pacienta inficēšanos ar putnu gripu, saskaņā ar Ministru kabineta 1999. gada 5. janvāra noteikumu Nr. 7 “Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 7), ārstniecības persona nekavējoties ziņo

SPKC, nosūtot aizpildītu steidzamā paziņojuma veidlapu¹, un par ziņošanas faktu izdarot ierakstu pacienta medicīniskajā dokumentācijā.

Izolācija. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 7 9. punktu, putnu gripa pieder bīstamām infekcijas slimībām, kuru gadījumā veic personas obligāto medicīnisko un laboratorisko pārbaudi, izolēšanu un ārstēšanu, ievērojot Ministra kabineta 2005. gada 14. jūnija noteikumu Nr. 413 “Kārtība, kādā veicama personu obligātā medicīniskā un laboratoriskā pārbaude, obligātā un piespiedu izolēšana un ārstēšana infekcijas slimību gadījumos” prasības.

SPKC atgādina, ka prasības izolācijas režīma nodrošināšanai, ja pacientam ir konstatēta aerogēnā, gaisa pilienu vai kontaktu ceļā izplatāma infekcijas slimība vai tās izraisītājs vai ir radušās profesionāli pamatotas aizdomas, ka persona ar to ir inficējies ir noteiktas Ministru kabineta 2016. gada 16. februāra noteikumu Nr. 104 “Noteikumi par higiēniskā un pretepidēmiskā režīma pamatprasībām ārstniecības iestādē” 4. pielikumā.

Individuālie aizsardzības līdzekļi. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 104 “Noteikumi par higiēniskā un pretepidēmiskā režīma pamatprasībām ārstniecības iestādē”, darbinieks pirms darba uzsākšanas ar pacientu, par kuru ir radušās profesionāli pamatotas aizdomas, ka persona ir infekcioza, uzliek vai maina ķirurģisko sējas masku vai FFP2 respirātoru un dezinficē rokas. Izolācijas palātā vai pacienta izolācijas zonā uzvelk vienreiz lietojamo virsvalku (priekšautu), dezinficē rokas un uzvelk cimdus, un pirms izešanas no izolācijas palātas (zonas) novelk cimdus, virsvalku (priekšautu), izmet infekciozo atkritumu tvertnē un dezinficē rokas. Pacientam, par kuru ir radušās profesionāli pamatotas aizdomas, ka persona ir inficēta ar putnu gripu, arī jāuzliek ķirurģiska sējas maska vai respirātors FFP2.

Diagnostika. Putnu gripas klīniskos, laboratoriskos un epidemioloģiskos diagnostikas kritērijus nosaka Eiropas Savienības normatīvais akts – Komisijas 2018. gada 22. jūnija īstenošanas lēmums Nr. 2018/945 “*Par infekcijas slimībām un ar tām saistītajiem īpašajiem veselības jautājumiem, uz kuriem attiecinās epidemioloģisko uzraudzību, kā arī par attiecīgo gadījumu definīcijām*” (pielikumā – putnu gripas gadījuma definīcija).

Laboratoriskās izmeklēšana. Laboratoriskai izmeklēšanai izmantojamais materiāls ir nazofaringeālā un orofaringeālā iztriepes. Tos paņemot, novieto aizskrūvējamā konteinerī vienā transporta barotnē. Ņemtais paraugs jāuzglabā ledusskapī +2 - +8°C temperatūrā līdz nogādāšanai laboratorijā. Paraugs ir jāņem ne vēlāk par 7 dienas pēc simptomu parādīšanās. Nosūtījums ir pieejams SIA “Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca” Nacionālās mikrobioloģijas references laboratorijas (turpmāk – NMRL) tīmekļa vietnē² sadaļā *Nosūtījums uz infekcijas slimību references izmeklējumiem*. Veidlapā, sadaļā *Citi references izmeklējumi* jāieraksta “*putnu gripas RNS noteikšana ar PQR reālajā laikā*”. Sazinoties ar NMRL Laboratorijas dienesta loģistikas daļu, nepieciešams vienoties par parauga transportēšanu laboratorijā izmeklējuma nodrošināšanai (e-pasts nikita.vovnijs@aslimnica.lv). Savukārt, pirms paraugu nogādāšanas NMRL, telefoniski informējiet par plānoto paraugu piegādi, sazinoties pa tālruni 67014573 (brīvdienās un svētku dienās – 67014539). Paraugus var piegādāt NMRL paraugu pieņemšanas, reģistrācijas un loģistikas daļā jebkurā diennakts laikā (24/7).

Papildu informācija par putnu gripu un tās profilaksi atrodama SPKC <https://www.spkc.gov.lv/lv/putnu-gripa> un Pārtikas un veterināra dienesta tīmekļa vietnēs <https://www.pvd.gov.lv/lv/putnu-gripa>

SPKC aicina izplatīt šo informāciju visiem asociāciju biedriem un citām ieinteresētām personām.

Pielikumā: Komisijas īstenošanas lēmumā (ES) 2018/945 “*Par infekcijas slimībām un ar tām saistītajiem īpašajiem veselības jautājumiem, uz kuriem attiecinās epidemioloģisko uzraudzību, kā arī par attiecīgo gadījumu definīcijām*” noteiktā A gripa H5N1 gadījuma definīcija

¹ <https://www.spkc.gov.lv/lv/zinosanai-par-infekcijas-slimibu-gadijumiem>

² <https://aslimnica.lv/laboratorijas/izmeklejumumu-un-pieprasijumu-formas/>

